

EL LLIBRE D'ORGUE DE CALAF

JOSEP MARIA SOLÀ

Notes per a un dietari (19 de desembre del 2014)

Avui, divendres, a les vuit del vespre, dins els actes del Mil·lenari, s'ha presentat a la *sala de fusta del Casal* «El llibre d'orgue de Calaf» (DINSIC, Publicacions Musicals i Generalitat de Catalunya). Estic content i orgullós de mi mateix perquè en sóc una mica responsable, d'aquest esdeveniment. Es ben bé allò d'aquell refrany, «roda el món i torna al Born», que s'ha fet realitat.

Tot va començar en un Festival de Música Tradicional del meu poble: el vocalista anuncia que la cançó següent està tret del *Llibre d'orgue de Calaf* i jo, amb cara de perplexitat, preguntant-me què dimonis era un llibre d'orgue i qui el tenia, el de Calaf. Fins em vaig imaginar que era una *llegenda urbana* perquè ningú no me'n sabia donar raó. Al final, gràcies a un article sobre la sardana de la professora Concepció Ramió i a la seva amabilitat, aconseguixo de conversar amb el propietari de l'únic exemplar conegut del llibre: el professor d'etnomusicologia al Conservatori de Barcelona, Josep Crivillé i Bargalló (Barcelona, 1947-2012). Li vaig fer una llarga entrevista el 17 de gener del 2002, a l'aula 107 de l'Escola Superior de Música (la podeu llegir a *L'Altiplà de Calaf*, 8, juliol 2005: www.calaf.cat).

Per definir-ho breument, els llibres d'orgue eren uns petits quaderns de la grandària d'una llibreta de música actual, amb vuit pentagrames a cada cara, on els organistes anotaven les tonades més populars de la contrada en la qual exercien, per així poder-les tocar seguides (improvisacions profanes incloses) durant les anomenades «llibre-

tats de desembre» (des de la nit de Nadal fins a Reis). El poble les corejava i taral·lejava, i sovint acompanyava l'orgue amb toques d'instruments simples; s'imitaven el crit de venedors i baladrers; des del presbiteri, hom engegava ocells i coloms que voleiaven per dins el temple; i la carassa (*cap de moro*: a Calaf n'hi havia un!) de sota l'orgue bellugava els ulls i obria la boca deixant anar confits, avellanes, castanyes i fruits secs que petits i grans s'atropellaven a agafar. El llibre d'orgue de Calaf (meitat s. XIX), escrit pel prevere Jaume Carrer, conté un total de 171 melodies (des de corrandes, balls de bastons, dianes, minuets i moixigangues... fins a la metradansa calafina) i constitueix, així, un patrimoni immens per al poble i per a tota la comarca.

Resulta que a principis d'octubre vaig rebre una cordialíssima trucada de Cristina Farran, de la direcció general de Cultura Popular, en què m'informava que, abans de traspasar, el professor Crivillé havia enllestit l'estudi i edició del llibre d'orgue de Calaf, que comptaven amb un pressupost per editar-lo i que si ens faria il·lusió de fer-ne la presentació a Calaf (es veu que el professor Crivillé havia guardat el meu número de telèfon entre els seus papers: encara de l'entrevista de feia 12 anys! A les pàgines d'introducció del llibre, Crivillé esmenta el meu nom i reproduïx part de l'entrevista que li vaig fer). No cal dir que em va entusiasmar la idea i que immediatament els vaig posar en contacte amb Fina Bastardes, de la regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Calaf.

A l'acte de presentació també hi han intervingut l'etnomusicòleg, Ramon Vilar, i el director general, Lluís Puig. El Cor Trinvant ha interpretat tres cançons populars com a colofó. Em sento profundament feliç, la veritat: Calaf ha recuperat una peça molt important del seu patrimoni cultural.

JOSEP MARIA SOLÀ BONET (Calaf, 1961) és escriptor, professor i activista cultural. Pertany al col·lectiu *Narradors Centrals*. El seu proper acte creatiu (en forma de llibre) es titula «Un salt al blau». És fundador i membre del consell de redacció de la *Revista d'Igualada*.

